

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **J.H.**, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, Brno, proti rozhodnutím žalovaného ze dne 19. 11. 2014, čj. 30232/14/5100-31462-707633 a čj. 30234/14/5100-31462-707633, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 12. 10. 2015, čj. 31 Af29/2015 – 44,

t a k t o :

- I. Žalobci **se neustanovuje** zástupce pro řízení o kasační stížnosti.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížností napadá v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byly zamítnuty jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, o ustanovení zástupce a o přiznání odkladného účinku žalobě. Tímto usnesením byl dále stěžovatel vyzván k zaplacení soudních poplatků za žalobu a za návrh na přiznání odkladného účinku.

II. Řízení před krajským soudem

[2] Žalobou podanou dne 30. 1. 2015 se stěžovatel domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 2014, čj. 30232/14/5100-31462-707633 a čj. 30234/14/5100-31462-707633. Součástí žaloby byla žádost stěžovatele o přiznání odkladného účinku žalobě.

Usnesením krajského soudu ze dne 19. 5. 2015, čj. 31 Af 29/2015 – 17, byl stěžovatel vyzván k zaplacení soudních poplatků. Na tuto výzvu stěžovatel reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Krajským soudem byl dále vyzván k doložení majetkových poměrů prostřednictvím formuláře *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*. Stěžovatel odpověděl přípisem ze dne 21. 9. 2015, v němž uvedl, že již krajskému soudu opakovaně své majetkové poměry prokázal, musí mu proto být z úřední činnosti známy. Přesto stěžovatel dále uvedl, že vyplněný formulář soudu zasílá.

[3] Napadeným usnesením zamítl krajský soud žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků i ustanovení zástupce. Navzdory tvrzením stěžovatele krajský soud uvedl, že vyplněný formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* nebyl k přípisu ze dne 21. 9. 2015 přiložen. Krajský soud proto potřebné informace ověřil ze spisu, sp. zn. 31 Af 93/2014, který vyplněný formulář od stěžovatele obsahoval. Z něho vyplývá, že stěžovatel je svobodný, jeho průměrný měsíční příjem za rok 2014 činil 7 718 Kč a za leden 2015 7 766 Kč. Má vyživovací povinnost k nezletilé dceři, s níž žije ve společné domácnosti a která je držitelkou průkazu ZTP/P. Spis obsahuje proforma faktury na rehabilitační kurzy pro dceru ve výši 2 778 Kč a 2 578 Kč a vyměřovací protokol VZP na příspěvek ve výši 7 000 Kč dětské chodítko v ceně 18 239 Kč.

[4] Ve formuláři stěžovatel uvedl, že nemá majetek, který by mohl být zpeněžen, neboť je obstaven exekucemi. Krajskému soudu nicméně bylo z úřední činnosti známo, že stěžovatel je vlastníkem rozsáhlého nemovitého majetku, a to ideální poloviny st. p. 255 se stavbou a pozemků p. č. 52/10 a p. č. 989 v k. ú. Libuň, které vydražil v roce 2011 za 250 000 Kč, jedné třetiny budov bez č. p. a stavebních parcel č. 1067, 1068, 1069, 1070, 1071, 1072 a 1073 v k. ú. Rokytnice nad Jizerou, a st. parcely č. 129 s rozestavěnou stavbou a pozemku p. č. 106/21 v k. ú. Kobylce, které vydražil za 2 810 000 Kč. Podle krajského soudu není zřejmé, zda na nezletilou dceru přispívá i její matka, příp. jakou částkou. Náklady na rehabilitaci i chodítko byly vynaloženy již v roce 2011. Proforma faktury nejsou dokladem o zaplacení uvedených částek, takovým dokladem je faktura. Krajský soud s ohledem na tyto skutečnosti uzavřel, že stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

III. Kasační stížnost

[5] Stěžovatel napadl kasační stížností usnesení krajského soudu v části, kterou byly zamítnuty jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. V kasační stížnosti namítá, že krajský soud rozhodoval na základě vykonstruovaného skutkového i právního stavu, ke kterému se stěžovatel nemohl vyjádřit. Tím měla být porušena jeho základní práva garantovaná Ústavou, především právo na soudní ochranu. Stěžovatel vyjádřil přesvědčení, že žádost o osvobození od soudních poplatků i ustanovení zástupce byla dostatečně odůvodněna a podložena objektivními údaji. Součástí kasační stížnosti byla žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce a návrh na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

IV. Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

[6] Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014 – 19, konstatoval, že stěžovatel má povinnost zaplatit poplatek za řízení o kasační stížnosti jen tehdy, pokud kasační stížnost směřuje proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé (o žalobě) či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností. Nejvyšší správní soud se proto v projednávané věci nezabýval žádostí stěžovatele

pokračování

o osvobození od soudních poplatků, neboť kasační stížnost nesměřuje proti rozhodnutí krajského soudu ve věci samé, ale proti procesnímu rozhodnutí.

[7] Žádostí stěžovatele o ustanovení zástupce z řad advokátů je však třeba se zabývat a v souvislosti s tím vyhodnotit potřebu zastoupení stěžovatele v řízení o kasační stížnosti. Z ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. vyplývá, že pro rozhodnutí o ustanovení zástupce v řízení zákon vyžaduje kumulativní splnění dvou podmínek, jednak nedostatek prostředků, který by odůvodňoval osvobození od soudních poplatků, jednak též nezbytnou potřebu takového rozhodnutí k ochraně práv účastníka řízení. Nejvyšší správní soud po zhodnocení obsahu kasační stížnosti dospěl k závěru, že v projednávané věci není nezbytná potřeba zastoupení stěžovatele v kasačním řízení prokázána. Kasační stížnost má v rámci daných možností požadované náležitosti a stěžovatel v ní srozumitelně uvedl, proč považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu tak nic nebrání, aby o stěžovatelem formulované kasační stížnosti rozhodl. Aniž by se tedy Nejvyšší správní soud zabýval posouzením, zda majetkové poměry stěžovatele odůvodňují osvobození od soudních poplatků, dospěl k závěru, že není splněna druhá podmínka nezbytná pro ustanovení zástupce. Nejvyšší správní soud se proto dále věnoval věcnému přezkumu usnesení krajského soudu.

[8] Na základě ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti, ledaže by bylo řízení před soudem zmatečné, bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li rozhodnutí správního orgánu nepřezkoumatelné, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. K výše uvedeným vadám tedy Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení z těchto důvodů a žádné z výše uvedených pochybení v řízení před krajským soudem neshledal.

[9] Osvobození od soudních poplatků představuje procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka řízení nacházejícího se v tíživé finanční situaci před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Jedná se o možnost ochrany účastníka, pro něhož by samotné zaplacení soudního poplatku nebylo možné, nebo jen s nepřiměřenými obtížemi, a který důvodně hájí svá práva před činností správních orgánů zasahující do jeho osobní právní sféry (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2012, čj. 2 Ans 6/2012 – 12). Podle § 36 odst. 3 věty první a druhá s. ř. s. *[ú]častník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno.*

[10] Nejvyšší správní soud považuje za vhodné podotknout, že ačkoli stěžovatel v přípisu krajskému soudu ze dne 21. 9. 2015 uvedl, že formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech* zasílá vyplněný, není ve spisu krajského soudu obsažen. Nicméně sám stěžovatel sdělil, že krajský soud již všechny skutečnosti rozhodné pro posouzení žádosti o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zná z úřední činnosti. Krajský soud tedy postupoval správně, pokud ověřil majetkové poměry stěžovatele z jiného spisu, který tyto informace obsahoval. Nelze se proto ztotožnit se stěžovatelem, že krajský soud rozhodoval na základě uměle vykonstruovaného skutkového stavu.

[11] Krajský soud následně vyhodnotil, že majetkové poměry stěžovatele osvobození od soudních poplatků neodůvodňují. Informace, které měl k dispozici, nebyly dostatečné pro celkové a řádné posouzení žádosti stěžovatele. Stěžovatel neuvádí žádné konkrétní okolnosti, na jejichž základě by bylo možné zpochybnit závěry krajského soudu.

[12] Nejvyšší správní soud nesouhlasí se stěžovatelem, že mu bylo napadeným usnesením odepřeno právo na přístup k soudu. Je třeba zdůraznit, že žaloba proti rozhodnutí správního orgánu je na základě zákona zpoplatněna. Jak již bylo výše uvedeno, osvobození od soudních poplatků představuje výjimku z tohoto pravidla pro případy, kdy by trvání na splnění poplatkové povinnosti znamenalo nepřekonatelnou překážku či nepřiměřené obtíže pro žalobce důvodně hájícího svá veřejná subjektivní práva před správním soudem. Zároveň je pro osvobození od soudních poplatků nutné splnit povinnost tvrzení a uvést všechny okolnosti rozhodné po posouzení žádosti. Napadeným usnesením nebylo stěžovateli upřeno právo na přístup k soudu, neboť o jeho žádosti bylo řádně rozhodnuto a byla mu poskytnuta další dostatečná lhůta k úhradě soudního poplatku.

[13] Vzhledem k tomu, že u stěžovatele nebyly splněny podmínky pro osvobození od soudních poplatků, uzavírá Nejvyšší správní soud, že v důsledku toho nedošlo ani k naplnění předpokladů pro ustanovení zástupce stěžovateli dle ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. V řízení o žalobě přitom není povinné zastoupení advokátem.

[14] Závěrem Nejvyšší správní soud konstatuje, že nerozhodoval o návrhu stěžovatele na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť o ní rozhodl bez zbytečného odkladu.

V. Závěr a náklady řízení

[15] Kasační stížnost uplatněnou stěžovatelem neshledal Nejvyšší správní soud na základě výše uvedeného důvodnou a ani z přezkumu dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., který Nejvyšší správní soud provádí z úřední povinnosti, nevyplýval důvod pro zrušení napadeného usnesení krajského soudu. Kasační stížnost stěžovatele byla proto v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 s. ř. s. větou poslední zamítnuta.

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, proto mu právo na náhradu nákladů řízení nenáleží. Toto právo by náleželo žalovanému, protože však žalovaný žádné náklady neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné náklady, jež by mu vznikly a jež by překročily náklady jeho běžné administrativní činnosti, ze spisu nezjistil, žalovanému náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. prosince 2015

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu